

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ρ. ΠΑΛΑΜΗΔΗ 4, ΤΗΛ. 30-297 ||| ΙΔΡΥΤΗΣ: Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ ||| ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΤ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ||| ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1939

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΕΙΡΗΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

του Η. Δελφού

της Μελισσάνθης

Α.

ΣΕΙΡΗΝΑ

Τρανέ, σοφέ Λαερτιάδη, πού στά βρόχια
Από νού και του χεριού σου η Τροία έπάρθη,
στάσου να σε μετρήσω, να μ' ακούσεις,
έμε σειρήνα, εσύ άνθρωπος που υψώθηκες
στον Έρωτα των θεών και στην όρη τους.
Πήν πλώρη σου κρατώ κι' αν πιάς να φύγεις,
έμα θ' ασκώσω μέγα ως την Ίθάκη.
Εκώψε στην κούρσάτη, να σου μιλήσω
σιγά, π'ά στον άφρο και στο γαλάζιο,
έμε λόγια ανθρώπινα για τον καημό μου,
για να μου φιλιωθείς και να μ' ανοιώσεις.

Κρόνια σε καρτερώ, καρδοκώρη,
και τώρα ποδύθεις, λέω, είναι σε νάσου
μπρός μου από πάντα τέτοιος, που σε βλέπω,
καύρος, δασός, βαρός και με τα μάτια
γρά και πράα, πιστά στην έπιστία τους,
πύλη διπλή του θαύδου του νού σου—
που άνιστορούν καημούς και που σπαίνου
άντρες, και τα φρούδια σου σε νέφια
εροπονής, σμιχτά, τυραγνισμένα.
Ετό βροδισαμένον ίσκιό τους τα μάτια
πώς μισοκλειούν και σβούν και πώς μακραίνουν!

Σεμνά με σε στο γαλάζιο τυλιμένη
και στον άφρο, κι' εσύ στην κούρσάτη σου
αναγεράς, αμίλητα άκουσε με.
Άντρα, που είδες τα Τάρταρα, και που ίσως
έβαν με το παλλάδιο της σε σκέπει
άπό το άφρο το δόρυ η όταν σιμά σου
κρατώντας σου το χέρι, προς το βράδι
πιστά η θεία παρθένα σε δριμηνεύει.
γλύκα θα διαπερνάει, ψιλή σε ρίγος,
τις άγγιχτές της ρόγες.—

Άντρα οι άγέρες,
πράγο πτερό του κάου, πώς σε θέρνουν
κι' όμως ποτέ σου δίδε η κάθε ως τώρα
δέν έγχειρες και ίστροπα άργυπλεις.
Πώς που ποτέ δε θούλεψε στη βία
του άσάδινου χεριού του. Στέριο χέρι,
που ούτε απ' του νού δε λύγισες το φόρτο,
μήδ' έμπλεξες στα βρόχια του τα πλάνα.
Άκέρια ζωή μεστή, που όμοια μακριά 'σαι
κι' από τα γερατιά και από τα νιάτα,
στη μία σου μόνη έντέλειαν όρα!

Πλάνε,
κόψε για λίγο εδώ το πλάνεμά σου.
Κι' εσύ, που στις ψυχές ξέρεις να μπαίνεις,
πώς άμηνά κρατώντας, ως σε σπήλαιο
ολ άνθρωποι πρωτομαίνου, μελετώντας
εις άγνωρες πτυχές του, έντός μου νάμπεις,
να σιγαλοπερπάτηα, σοφά και δίκαια,
ν' άφουγκραστείς— τραγούδι άς τό ειπον πλάνο—
πό μυστικό που κλαίει μέσ' στο βυθό μου.—

Τό χέρι σου άπλωσε το, να τό γυλίω,
τη δύναμή του μέσα μου να πάρω...
Μ' άναρριγιάς κι' εσύ, τί μέσ' στο κύμα
λαμποκοπάν τα λείπια της ούρας μου;
Στοιχείο παράταιρο γι' ανθρώπου άγάπη
φαντάζω ε! και στα μάτια τα δικά σου;
Συχώριο δέν υπάρχει; Κι' ως η Κίρκη
κι' η Καλυψώ σε χάρηκαν, τρανέ μου,
έγώ να μη χαρώ σε είναι γραμμένο;
Κι' όμως δέν είμαι έγώ φονισσα Κίρκη,
κι' όμως δε θέλω έγώ τό μέγα νόστο
που χρόνους λαχταράς, να στον μποδίσω.

Α! σου ζητώ μία μόνη έντέλεια μέρα
άπ' τόνα ροδοχάραμά της στ' άλλο,
έμε την ψυχή σου πλέρια, με τό σώμα
σου άκέριο, σε γυναίκα θέλω σε άντρα
και σαν ψυχή σε θέλω ζωή δική μου
για μία μονάχα έντέλεια μέρα.

Πάμε
στην άμμουδιά μαζί, που τη μυρώνουν
της λιγαριάς ο άνθος κι' ο άγριος κρίνος.

Άγ δε σταθείς κι' εσύ κι' αν προπεράσεις
ό πιδ τρανός αν την πετάξεις χάμου
στις δυό μου ύγρες καλάμες προσφερμένη
την κρουσταλλένια άγάπη τη γαλάζια,
ποτέ πιά απ' την κατάρρα δε γλυτώνω,
άπ' της διπλής ζωής μου την κατάρρα.

Κάτω απ' τη μέση της καρδιάς, όίμενα,
φαρίσια είν' η πνοή και τό κορμί μου.
Μ' άπάνω απ' της καρδιάς τη μέση, η είδη μου
άνθρώπινη κι' ανθρώπινη η λαχτάρα,
άνθρώπινη η λαχτάρα μου για σενα!

Όταν φυσάει νοτιάς, όταν βουλιάζω
μέσα στο ύγρο στοιχείο, πώς λαχταρίζω

στιλπνό δελφίνο ύγρο να με βοτάνει!
Μά εκεί που λικνισμένη, λιγωμένη,
τά χέρια μου περνάω γύρω απ' τό κήτος,
μισός μ' άδράχνει, αλόγιαστη λαχτάρα
για σενα, άντρα σοφέ, για τη φωνή σου
που στάει ζεστή σε σπέρμα ως στην καρδιά μου.

Διπλή ψυχή, διπλά κι' άθάνατη είναι
και η θλίψη μου. Γιατιρά ποτέ δε θάβρω!
Σε δυό σκιστή κορμιά, μά σε ίδια μοίρα
δετά, προδότες, άρνήτρα του έαυτού μου!

Ποτέ μου άναπαμός σε κάποιον όχθη
σε κάποιον πόθο άκέριο, σε μία πίστη!
Άπάνω κάτω πάω, ψυχή από κύμα,
της θάλασσας ο αλώνιος βόγγος είμαι,
πλάνο στοιχείο, καημός που δε νογιέται
άπ' τους δειλούς περάτες μέσ' στα χρόνια.

Μά εσύ μία έντέλεια μέρα αν σταματούσες
άπ' τόνα ροδοχάραμά της στ' άλλο,
κι' αν μ' έσορνες στην άμμο κι' αν δυνάσου
άντρας εσύ, έμένανε τό τέρας,
σε άγάπη ήδονική να με καρφώσεις,
γράφτ' ναι, μάθε, ως τα έγκατά μου βάθη
να ξεψυχήσει η βία της θάλασσας, να γίνο
νύφη έαυθή της γής, να μου φυτρώσουν
—τά θαύματα από σενα, άγάπη πλάστρα!—
άσπρα γλουτοί και κνήμες κ' ίσια πόδια
ροδιά στα δάχτυλά τους,

αν θελήσεις,
άντρας εσύ, έμένανε τό τέρας
να μ' άγαπήσεις πέρα από τό άνθρωπου
τό νόμο, ως γ' άγαπές ίδια τη μοίρα
που κυβερνεί, έπου αξία η ζωή να ζήσει.

Β.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Άγρια ψυχή διπλή σε μακαρίζω
μέσ' στο δαρμό σου. Έσένα δε σε δένει
παρά κυμάτου άγάπη έδώ και πέρα
πάλι 'νος άντρα άγάπη σε οσαρνίζει.
"Ω που μπορείς να ζεις και να ρογίζεις
μόνο απ' άγάπη, άμάθητη απ' τό νόμο
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 2)

ΤΖΕΝΚΟΜΠ. ΕΠΙΣΤΑ-Ι-Ν : «Πορτραίτο της Οριόλ Ρόζ» (Μηρούτζος)

Άπό τη στιγμή που ο άνθρωπος εμφανίζεται στη γη ενεργεί κί-
λας σαν ένας Μάγος. Κρατώντας στα χέρια τό έσοδο στοιχείο της φύ-
σις, άρχη του παντός, κατά τό μεγάλο "Έλληνα φυσιοκράτη, επι-
χέρει ν' αλλάξει την τάξη των πραγμάτων, να μετουσιώσει τη φύση
τους, σαν άλλος πλάστης.

Στόν έπικόν άγώνα του, που θα συνεχιστεί από αιώνα σε αία α,
να όργανώσει τις άλογες δυνάμεις και τα πάθη και να τα κατα-
στήσει ακίνδυνα, η Τέχνη ξεχωρίζει σαν μία ιδιαίτερη δραστηριότητα
της ίδιας έμφυτης ικανότητας στον άνθρωπο απ' την όποια βγήκαν
όλες οι αξίες του πολιτισμού: Γλώσσα, Θρησκεία, Φιλοσοφία, Έπι-
στήμη, Τεχνική.

Στόν άγώνα αυτόν η Τέχνη θα παίζει μαζί με τη Θρησκεία, απ' την
όποια άργότερα θ' άποσπαστεί, ένα ρόλο πρωταρχικό. Όταν ο πρω-
τόγονος άνθρωπος άρχίζει να ζωγραφίζει στις σπηλιές του, προσω-
ποποιημένα απ' τη μυθοπλαστική του φαντασία, σε δαίμονες και
θεούς, τα έχθρικά στοιχεία που άργότερα θα καθυποταξει, ξέρει κί-
λας πώς για να κατανοήσει τα πράγιάτα και να γίνει κύριός τους,
χρειάζεται να τα ξαναπλάσει μέσα του, κι' απ' τον έαυτό του. Χρειά-
ζεται να τα κάμει πρώτα Τέχνη.

Άλλά η πρωτόγονη τέχνη δέν είναι ακόμα η Τέχνη, όπως και ο
πρωτόγονος άνθρωπος δέν είναι ακόμα ο Άνθρωπος.

Στόν πρωτόγονο άνθρωπο, η λειτουργία της είσοδής του έξωτε-
ρικού κόσμου και της κατεργασίας των έντυπώσεων δέν απέχει άκόμη
πολύ απ' τη λειτουργία της αντίδρασης στις έξωτερικές επιδράσεις,
όπως τη βλέπουμε στις κατώτερες βιολογικές βαθμίδες έντελώς
αυτόματη.

Γι' αυτό ο άνθρωπος άρχίζει ν' άποκτά σημασία μέσα στον κόσμο
της Δημιουργίας απ' τη στιγμή που με μία κίνηση καθαρής θέλησης
άποσπάται από τό φόντο της φύσης και στην τυφή ραή των πραγ-
μάτων και τη βαναυσότητα των φυσικών νόμων, αντίτάσει τό δικό
του «θέλω», τό δικό του ήθικό νόμο και τη δική του δράση.

Απ' τη στιγμή αυτή ο άνθρωπος ένδ άποτελεί άποσπαστο μέρος
της φύσης, ένδ είναι μέσα στη φύση, έχει κίωλας δημιουργήσει κάτι
έντελώς νέο μέσα και πάνω από τη φύση.

Άπό τη στιγμή αυτή ανακαλύπτει και δημιουργεί ένα νέον κόσμο,
που θα τον ονομάσουμε πνευματικό κόσμο.

Ός φυσικό όν ο άνθρωπος δέν είναι παρά μία περίληψη του φυσικού
κόσμου και η φυσική ύπόστασή του είναι μία τραγωδία χωρίς διέξοδο

άλλη από τό θάνατο.

Ός φύση ο άνθρωπος ύφίσταται τη ζωή, αλλά
ως ήθικό όν την πλάθει.

Άπό τη μία μεριά έχει τ' άμετάκλητα φυσικά
δεδομένα, απ' την άλλη, την ήθική έλευθερία.

Μ' αυτήν προσπαθεί ν' αλλάξει σε προσωπικό έργο
ο,τι έλαβε απ' τη μοίρα.

Απ' αυτή την κίνηση της πρωτοβουλίας που χα-
ρακτηρίζει τον άνθρωπο και τον κάνει να ξεχω-
ρίζει μέσα σ' όλη τη δημιουργία όπου τ' άλλα
πλάσματα μένουν παθητικά προσκολλημένα, ένδ
αυτός ριψοκινδυνεύει ξεκινώντας απ' τον έαυτό του
να μεταπλάσει τον κόσμο από μία νέα βάση. Απ'
αυτή την άρχη κι' από την έμφυτη πλαστική ικα-
νότητά του. Απ' αυτή τη συνεργασία ήθικής έλευ-
θερίας και αναγκαιότητας θ' ανακύψει σιγά-σιγά
μία δεύτερη Δημιουργία μέσα στη Δημιουργία
και η ιστορία της είναι η ιστορία του Πολιτι-
σμού του.

Η Τέχνη στην ιστορική πορεία της είναι η προ-
πάθεια του ίδιου φωτισμένου νού που έπεμθαίνει
στη μηχανική πορεία των πραγμάτων και όργαν-
ώνει τό υλικό της ζωής, δινόντάς του μία νέα
μορφή επιβεβλημένη σαν από πάνω και σύμφωνη
με τό ιδανικό που δημιουργεί κάθε έποχή και στο
όποιο συμβάλλουν οι έπιστήμες, η φιλοσοφία και
οι άπατήσεις της ιστορικής στιγμής.

Άπό τό να συμβάλλουν όμως η έπιστήμη και η
φιλοσοφία, στο ιδανικό που η Τέχνη προβάλλει για
τη ζωή, μέχρι του να τό επιβάλλουν, η άπόσταση
είναι μεγάλη. Γιατί τότε η Τέχνη δε θα ήταν τί-
ποτα παραπάνω από μία βιοθεωρία και μία έπι-
στήμη σε πλαστική μορφή.

Άλλά με την Τέχνη νοείται κάτι περισσότερο.
Τό έδαφος της άπιστήμης είναι συγκεκριμένο.
Για τόυτό έχει ανάγκη να μη κυττάζει κάθε φορά
πέρα απ' την άκτίνα του βήματος που τελεί, έτσι
που να δίνει την έντύπωση, σε κάθε στάδιο της,
μιάς στάσης κι' ένός κύκλου κλειστού, πάνω απ'
τόν όποιο η Τέχνη έχει τη χάρη και την έλευθερία
να ύψάνεται και να δραματίζεται τους μακρυνούς
ή κοντινούς όρίζοντες.

Ο ρόλος της είναι να είναι 5χι η φωνή, αλλά
η μαγική της έπιστήμης. Όχι η ύποταξη, αλλά
τό έπιστεφάνωμα των αξιών του πολιτισμού.
Τό γαλάζιο στερέωμα του οικοδομηματος, απ' ό-
που κατεβαίνουν οι μελωδίες ένός τέλειου κόσμου
άκόμη σε προσχέδιο.

Χρειάζεται ν' άπελευθερώσει ό,τι άκόμη είναι
δέσμο, να φωτίσει ό,τι άκόμη είναι άβέβαιο, να
ρίχνει σ' ένα έπίπεδο προβολής τό πρόπλασμα των
πραγμάτων που ζητούν μία πραγματοποίηση. Γιατί

Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΕΙΡΗΝΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 1)
πού την άγαπη ανέλαβα τη σκλαβόνα.
Και λέει ο νόμος, μέσα φρεμένιος
στη ριζμιά τ' αηλιάγια μου:

«Φέβρα.
Γιὰ σένα δέν είναι ο Έρωτας και ή χάρη
νώ συναλλάξει τους άνοδους δέν είναι.
Στήν Κολυμβιά τού σπλήνα, άν όλα τάβρεις
δλα για να τά χάσεις πάλι θάνα.
Στήν Κίρκης τού βαθιόν σταράτο κόρφο
τού νού τή γκέμια, βάλι κι' άν άπολούεις.
Όταν σε νύχτα άργή τά λεία τους χέρια
στη γαίτη σου θα χώνονται, ως σε λοχημ,
στοχάσου βού' και πρδίδει και ψάχνει
όλο να έβρι να σώσεις τους συντρέφους.
Φες, δέν τή θές, σαν τού σπαθί σου ο δρόμος
όπου σκληρά πατώντας μέσ' άν
φίλους κι' άγριους, άγριους και θανάτους,
τού έρμα θα πορεύσει τού νόστου.»
Α, βαλερείει τή μεγάλη,
είν' άμαρτωλό από έρωτα, από λύπια
και κοίραση βαρεσία στα κόκαλά μου!
Βάρβια που ξεγυρνάει και δέν αλλάζει
στη βίγλα της, ο νόος μου!

Μέσα στο αίμα
τού Σκάμαντρο, στις πόδες τού πολυέθρου,
στο έρημιμένο δόμα τού Πριάμου,
στη λήθη των λωτών τη θεία, στην πύλη
τού Τάρταρου, στην ώρα που να γίνω
μέ τή φίλ θεάς θεός, ή να γνωρίσω
στ' ανατριχιαστικά της μάστιγας μάτι
άγερστού ήδονή, που με τυλίγει,
σαν κύμα χλιό, βυθίζοντας με κάτω
κι' όλο πιο κάτω σε άβυσσο γαλάζια,

άν ή έπιστημη είναι διαρκής έξερ-
ρήση και διαρκής ανακάλυψη
τού κόσμου, ή τέχνη είναι όμοιο-
συρία τού κόσμου και Αποκαλύ-
ψη του. Είναι ή διαρκής αναζήτηση
του βεβύτερου νοήματος της
ζωής που πάντα μένει να ξερεψ-
νθεί, πάντα μένει να ειπωθεί από
την άρχή.

Είναι διαρκής προσπάθεια λό-
σης τού κοσμικού αίνιγματος
μέσα άν τόν έαυτό μας και τού
δικού μας αίνιγματος μέσα άν
τού κοσμικό, ενώ ή ζωή μένει
πάντα σαν ένα ανοιχτό πρόβλημα.
Κάθε έργο τέχνης είναι και μια
 νέα άπάντηση που άποτελεί κι-
όλα μια καινούργια έρώτηση.
Ένα συμπέρασμα που είναι κι-
όλα μια καινούργια άπορία. Μια
λύση κι' ένα καινούργιο πρό-
βλημα.

«...τορία της τέχνης μάς βέ-
γνει τή άσπρη που παίρνει ο άν-
θρωπος σε κάθε ιστορική στιγμή
μπροστά στη Σφίγγα της δημι-
ουργίας και τα έρωτήματά του,
όπως γίνονται στο πιο εδωσθητό
κέντρο της καρδιάς και τού νο-
ού.»

Σε μιάν όριωμένη στιγμή της
πορείας του ο άνθρωπος άνακα-
λύπτει ότι ή έλευθερη βούληση
του συμπίπτει με τους παγκόσμι-
ους νόμους και ή ζωή του,
που δέν μπορεί να εξαντηθεί στο
καθαρά όποικειμενικό γιατί τής
λείπει ή ασάφεια, τείνει διασ-
κώς ν' άγκαλιάσει και τού άντικει-
μενικό.

Σ' αυτή την άντινομία βρίσκε-
ται τού νόημα της άπαρξης του.
Έτσι άρχίζει ή διαλεκτική πο-
ρεία του.

Και ή ιστορική κίνηση της ζωής
που μεταθέτει τού κέντρο της βαρυ-
τητάς της άν τόν έναν στον άλλο
πόλο, δίνοντας τόν τόνο πότε στο
μ.ν, πότε στην άλλη ροπή, χαρα-
κτηρίζεται σε κάθε έποχή πότε άν
τή έσωτερικοποίηση, που κένει
τόν άνθρωπο κέντρο και μέτρο τού
κόσμου, πότε άν τήν έξωτερικο-
ποίηση.

Όμοια ζωνανόσκουμε στην τέ-
χνη, που μια άπολοθεύει και μια
προεισιμαζει. Τίς παλαιοτερές
αότες κινήσεις, μιας παλαιορίας
και μιας άμνησίας, τις μεγάλες
διαρρέσεις που άνταραβάλλουν
τα μεταξύ τους: Άργαίος-Νέος
κόσμος, Ανατολικός-Δυτικός πο-
λιτισμός, Κλασσικισμός-Ρωμαν-
τισμός. Αυτά άστάσεις γι' αυτό διά-
μετρα άντιθέτες.

(Στη μια ο άνθρωπος θεατής ά-
πλος, στην άλλη, συνεργάτης. Έ-
κει καθητική θεώρηση, εδώ άδία-
κοπη συμμετοχή στο έργο της Δη-
μιουργίας).

Ο άνθρωπος χριστήθηκε να δει
σαν άντίσπονη δ.τι δέν είναι παρά
ένός τία όργανο. Άλλά τού άτο-
μου πού δέν άναφέρεται ο ένο-
νολ' - όπως και τού σύνολο που
δέν άνάγεται στο άτομο - είναι
ήνους: που δέν άνταποκρίνεται
σε κομμάτι πραγματικότητα.

Γι' να έπιθεωραίσει άκόμη μια
φορά την πνευματική αούνοτητα
και ήθελερία τού ανθρώπου, μέ-
σα στ' υπερτιμιμολό τού άντικει-

μενικό κόσμου, έχει ανάγκη να
καίει μια νέα πράξη πρωτοδου-
τού κόσμου, ή τέχνη είναι όμοιο-
συρία τού κόσμου και Αποκαλύ-
ψη του. Είναι ή διαρκής αναζήτηση
του βεβύτερου νοήματος της
ζωής που πάντα μένει να ξερεψ-
νθεί, πάντα μένει να ειπωθεί από
την άρχή.

Είναι διαρκής προσπάθεια λό-
σης τού κοσμικού αίνιγματος
μέσα άν τόν έαυτό μας και τού
δικού μας αίνιγματος μέσα άν
τού κοσμικό, ενώ ή ζωή μένει
πάντα σαν ένα ανοιχτό πρόβλημα.
Κάθε έργο τέχνης είναι και μια
 νέα άπάντηση που άποτελεί κι-
όλα μια καινούργια έρώτηση.
Ένα συμπέρασμα που είναι κι-
όλα μια καινούργια άπορία. Μια
λύση κι' ένα καινούργιο πρό-
βλημα.

«...τορία της τέχνης μάς βέ-
γνει τή άσπρη που παίρνει ο άν-
θρωπος σε κάθε ιστορική στιγμή
μπροστά στη Σφίγγα της δημι-
ουργίας και τα έρωτήματά του,
όπως γίνονται στο πιο εδωσθητό
κέντρο της καρδιάς και τού νο-
ού.»

Σε μιάν όριωμένη στιγμή της
πορείας του ο άνθρωπος άνακα-
λύπτει ότι ή έλευθερη βούληση
του συμπίπτει με τους παγκόσμι-
ους νόμους και ή ζωή του,
που δέν μπορεί να εξαντηθεί στο
καθαρά όποικειμενικό γιατί τής
λείπει ή ασάφεια, τείνει διασ-
κώς ν' άγκαλιάσει και τού άντικει-
μενικό.

Σ' αυτή την άντινομία βρίσκε-
ται τού νόημα της άπαρξης του.
Έτσι άρχίζει ή διαλεκτική πο-
ρεία του.

Και ή ιστορική κίνηση της ζωής
που μεταθέτει τού κέντρο της βαρυ-
τητάς της άν τόν έναν στον άλλο
πόλο, δίνοντας τόν τόνο πότε στο
μ.ν, πότε στην άλλη ροπή, χαρα-
κτηρίζεται σε κάθε έποχή πότε άν
τή έσωτερικοποίηση, που κένει
τόν άνθρωπο κέντρο και μέτρο τού
κόσμου, πότε άν τήν έξωτερικο-
ποίηση.

Όμοια ζωνανόσκουμε στην τέ-
χνη, που μια άπολοθεύει και μια
προεισιμαζει. Τίς παλαιοτερές
αότες κινήσεις, μιας παλαιορίας
και μιας άμνησίας, τις μεγάλες
διαρρέσεις που άνταραβάλλουν
τα μεταξύ τους: Άργαίος-Νέος
κόσμος, Ανατολικός-Δυτικός πο-
λιτισμός, Κλασσικισμός-Ρωμαν-
τισμός. Αυτά άστάσεις γι' αυτό διά-
μετρα άντιθέτες.

(Στη μια ο άνθρωπος θεατής ά-
πλος, στην άλλη, συνεργάτης. Έ-
κει καθητική θεώρηση, εδώ άδία-
κοπη συμμετοχή στο έργο της Δη-
μιουργίας).

Ο άνθρωπος χριστήθηκε να δει
σαν άντίσπονη δ.τι δέν είναι παρά
ένός τία όργανο. Άλλά τού άτο-
μου πού δέν άναφέρεται ο ένο-
νολ' - όπως και τού σύνολο που
δέν άνάγεται στο άτομο - είναι
ήνους: που δέν άνταποκρίνεται
σε κομμάτι πραγματικότητα.

Γι' να έπιθεωραίσει άκόμη μια
φορά την πνευματική αούνοτητα
και ήθελερία τού ανθρώπου, μέ-
σα στ' υπερτιμιμολό τού άντικει-

παντού σε δ.τι προσπέρασα, σε δ.τι είδα,
ή προσαγή τού νόστου είναι γραμμική,
σκληρή μέσα στο όμα των προγμάτων.

Στο τέρμα-ποιός μου τ' όρισε-τού νόστου!
Ίσα θα πάω εκεί και θάδε ή κείθε
να παίζω, ως να ζητώσε ο πυκνωμένος
χυμός μου, ως ο περιεργός τού θέλαν,
Γλαυκώπια, ποτέ δε θα μ' άφαιρες,
τακεί ποτέ στ' άγνάνα μου, ως στον τάφο.
Έκεί που θές θά πάω! Θάρω πού βλέπω
αίμα άδερφών στο πάτωμα χυμένο.
σόν άργαλειό σκυφή με όλο ρητίδες,
δελιά, νοκκερά, βαρυστομένη.
Τι θάρω εκεί δε νοιάζομαι. Ο δρόμος
ο δρόμος μου, πανούργος σκαλιόμανος,
μέσ' στη βαθιά άόληση, επιφανεία
και μέσα από καρδέ βεσών κι' άνθρώπων,
δαίδαλος δρόμος χρόνια ο ίδιος, δίχως
ματαιόσια, δίχως άνορησους, ο δρόμος
τού μάταιου νόστου! Να! τού νόημα όλο!

Ω! νάταν να γλυτορούσα από την πλώρη
να πείσω στον κρουστάλο βυθό σου,
στα πρόσνια σου μάτια να ξεγιάσω
την τρομερή φωνή που με φωνάζει,
στην κάλια τού στηθιόν σου λικνισμένους
βαθιά να κοιμηθώ και να ησυχάσω
μέσ' στ' άπειρο και διάφανο σου μνήμα,
μακριά από την άλήθεια, από τού νόμο
κι' άν τούς θεούς που άνέλεα κυβερνούνα.
Έλπήνορας να πείσω, σαν τούς άλλουους,
που μέινον στους λωτούς να λησμονώσω.
Ξεκούρασι! Παχινιάσι! Όνειρα πλάνα
τού μαχητή, που άνάσα δε θά πάρει

Μια μερική και ταυτόχρονα μια
περιλλεωσά σκευή. Δέν είναι ά-
σπράγγη ή άφελή γιατί δέν ά-
ποθέλει σ' άμεσες πρακτικές έ-
πιδώσεις, αλλά άναζητά την έ-
λοκληρωτική άλήθεια. είτε μέσα
στη δραματική συγκύρση της ή
στης ουσίας τού ανθρώπου με
τόν κόσμο της αναγκαιότητας
(Άρχαία τραγωδία) άν όπου
γεννιέται τού Διονυσιακό στοιχείο,
είτε στις καταστάσεις άρμονίας
τού άνθρώπινου πνεύματος
τού άγκόμοιους νόμους, στις ό-
ποιες χροσάται τή γέννησή του τού
Λυρικού στοιχείο.

Αλλά σε ποιά γενική γραμμή,
Σ' έξωριστή και νηολογία βάσι-
μα τού τοποθετήσους τήν τέχνη πού
γίνεται από ένα άπλό dieretis-
ment κι' είναι ένα καθαρά αισθη-
τικό παιχνίδι, χωρίς άλλο σκοπό
άν' αυτή την άγνή χαρά τού πα-
χνιάδι, όπως μόνον ο άνθρωπος
πριν άν τού προπατορικό έμάρτη-
μα άν ά μπορούσε να γεύεται. Η
τέχνη αυτή έμπνέεται από ένα
πνεύμα άποικειωτικό προσωπικό
κι' έχει γι' άρχή της τή «Τέχνη
για τήν Τέχνη».

Τά παραπάνω για τήν ουσία της
Τέχνης. Άλλά χρειάζεται και μια
μορφή. Η Μορφή είναι ή έξωτερι-
κή επένδυση της ουσίας. Η έκ-
φραση, ο τρόπος, ή τεχνοτροπία.
Η αισθητική άντλήση κάθε έ-
ποχής δημιουργεί διάφορες τε-
χνοτροπίες άνάλογες κάθε φορά
σε τήν ιδεολογική κι' αισθητική
επιδιώξει της. Άλλά δυο όπρη-
ζαν ο κύριες μορφές που έπηρε ή
Τέχνη σ' όλους τους καιρούς και
σ' όλες τις έποχές και που άντα-
ποκρίνονται σε δυο τρόπους βαι-
τικής άντιθέσης στην άντιμετώπιση
της πραγματικότητας: Ο Κλασ-
σικισμός κι' ο Ρωμαντισμός. Όλα

παρά όταν πιά τού κρού σπαθί φυτίζει
ο άγριός γερά στα σπλάνα του, παρά όταν
τελειώσει ή Μοίρα μέσα του να κλάθει.

Τό πέλαιο να σβόσει άν θες έντός σου
κι' άνθρώπου φώς να φέξει στο κορμί σου
τού θεόμορφου.

κι' έγώ ένα μόνο θέλω,
να παίζω, μια φορά, τή ζωή μου άκέρια,
τού πλούτου μου τυφλά για μιάν άγαστη
άταίριαστη και άνέλπιση, - να παίζω
δός μου με τή στοιχειά και να πεθάνω.—

Α σ' άγαπάω, γιατί σε βλέπω ως θάσου
στον κόσμο της άγάπης τόν άπάνω.
Έ άφαιρα τού έθλο μου, τού μέγα μου. Όχι
στο νόμο τόν Μοιράν άνάστα σε όλα
που ή βολερ, προτάζει σωφροσύνη.
Όνειρο πού είναι πιά θύμωρο άν τόν κόσμο
πού τόν πατοίμε στερία έδώ, βυθιστό,
λικνιστό, ζωή στη πείρα τόν κμιατόν,
τραγουδία, όχι ως πριν, μ' ένα τραγουδι
γεμάτο από τόν ήσίο μου, τραγουδία
πώς ο Όδυσσεας δε μιλάει, δέν πλέει
δέν κλαίει, δέν άγαπάει κατά πώς θέλει,
μόνος στον άκαινο και στους άνθρώπους
πιά μόνος, και δετός πάντα τού λόγου
που έν' άγνώστον τού στόμα που τόν έλε-
-άθετος σκευητής, άβαστον στόχου.—
Τόν Όδυσσεα τραγουδία, Σερίφη,
δεμένο στο κατάρτι, καθώς φεύγει,
τους θεούς που τόν φρονιόνου βλαστημόντας
βαριά, προς τού μεγάλο μάτιο νόστο!
Η. ΔΕΛΦΟΣ

τρόπο μηχανικό, αυτόματικό, όη
κατάκτηση, ώστε ή προσηγή τού ά-
δελφικού, έμπροστισμού, έξ-
πρόσιτισμού κ. ά. όπρηζον με
στα πρόσ τα έμψρός. Έτσι δη-
μιουργείται ή παράδοση, που δέν
είναι π... .. ά στερεοποιημέ-
νο, τυποποιημένο.

Όσο μεγαλύτερη πείρα συσσω-
ρεύει τού πνεύμα, τόσο μεγαλύτε-
ρες δυνατότητες έλευθερίας και
δημιουργίας τού άνοιγόνται, αλλά
και τόσο μεγαλύτερο κίνδυνος να
καθηλωθεί τού νόμο της άδρά-
νειας στη ρουτίνα, ν' άποικειμηθεί
στη μηχανική επανάληψη.

Όλα μέσα στη φυσική τάση
τού πλάσματος ν' άκίνητη κάθε
φορά σε μια κατάσταση, ή Τέχνη
είναι ή άγρυπνη προσπάθεια τού
δημιουργικού πνεύματος ν' άπο-
πνίξει σταθερά τή ζωή μέσα στην
πνευματική της άρχή.

Ο καλλιτέχνης, σαν ένας Μο-
ρφός, έχει τή δύναμη να μάς έρ-
πνάει άν τόν αυτόματισμό τής κα-
θημερινής ζωής, σε μια συνειδητή
βαθύτερη τή μουσική και μόνιμη
άληθινή πραγματικότητα, όπου
άνακαλύπτουμε τήν μαχη τών
πραγμάτων και τού κόσμου.

Η άληθινή τέχνη, είτε μάς δι-
νάει άπέψεις της φυσικής, είτε τής
άτομικής, είτε τής κοινωνικής ζω-
ής, πού είναι άπέψεις της άλοκλη-
ρωτικής ζωής, μέσα άν τήν προ-
στέφει για να δημιουργήσει. Στο
δρόμο της δημιουργικής πορείας
αυτής, ένα μέρος τού άποικειωτώ-
νεται σε πείρα, μεταβάλλεται σε
τεχνική. Γιατί για να προφίρσει
έχει ανάγκη να είναι έλευθερο, να
μπορεί να έπαναλαμβάνει μ' έναν

ΤΟ ΡΩΣΣΙΚΟ ΜΠΑΛΛΕΤΟ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕ ΚΑΡΛΟ

Τού κ. Μιχ. Πολίτη

Ο ΣΕΡΖ ΛΙΦΑΡ ΚΙ' ΟΙ ΙΔΕΕΣ
ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΧΟΡΟ-«ΙΚΑΡΟΣ»,
Β' (Τελευταίο).

Όταν ο Νιζίνσκι έπαθε τού τρο-
μερό άτύχημα του, ο Ντιαγκήλεφ
δέν ήξερε ποιόν χορευτή θάρρι-
σος που θάταν Ικαρός να έκτελει
έκείνο τού θαυμασίου βαρμιαίο κα-
τέβασμα στον άέρα, που έμεινε ή
στορικό τού χρονικά τού άπάνω.
Έ άφαιρα τού έθλο μου, τού μέγα μου. Όχι
στο νόμο τόν Μοιράν άνάστα σε όλα
που ή βολερ, προτάζει σωφροσύνη.
Όνειρο πού είναι πιά θύμωρο άν τόν κόσμο
πού τόν πατοίμε στερία έδώ, βυθιστό,
λικνιστό, ζωή στη πείρα τόν κμιατόν,
τραγουδία, όχι ως πριν, μ' ένα τραγουδι
γεμάτο από τόν ήσίο μου, τραγουδία
πώς ο Όδυσσεας δε μιλάει, δέν πλέει
δέν κλαίει, δέν άγαπάει κατά πώς θέλει,
μόνος στον άκαινο και στους άνθρώπους
πιά μόνος, και δετός πάντα τού λόγου
που έν' άγνώστον τού στόμα που τόν έλε-
-άθετος σκευητής, άβαστον στόχου.—
Τόν Όδυσσεα τραγουδία, Σερίφη,
δεμένο στο κατάρτι, καθώς φεύγει,
τους θεούς που τόν φρονιόνου βλαστημόντας
βαριά, προς τού μεγάλο μάτιο νόστο!
Η. ΔΕΛΦΟΣ

Όταν άνοιγει ή αύλαία βλέπο-
με μερικούς νέους να παίζουν
και να γυμνάζονται σε μια ρεα-
λιστικά κοντά τού θάλασσας που φαί-
νεται στο βάθος, Μπαίνας ο Δαί-
δαλος κρατώντας τή φτερά πού
μόλις έχει άποικειωσει. Ο νεα-
ροί άθλητές τόν κοροϊδεύουν για
τήν έφεύρεσή του. Σε λίγο κάνει
τήν έμφάνισή του ο Ικαρός με
έθουσαίεται με τήν ιδέα να πε-
τάξει. Ένώ οι άλλοι νέοι χαριεν-
τίζονται, ο Ικαρός πιάνει ένα
περιστεράκι με τή δάχτυλα του
και προσπαθεί να βρει τού μουστί-
κό χάρη τού όποιον πετάν στον ά-
έρα τή πουλιά. Ο Δαίδαλος το-
ποθετεί τή φτερά στην άρχή τού
Ικαρου, που προσπαθεί να πε-
τάξει, δίχως έπιτυχία όμως. Ο
Δαίδαλος τώρα βιάζει τού γιού
του και τού ζητά να κάνει δυο
μπαί για να πετάξει. Τή φορά
αυτή ο Ικαρος καταφέρνει ν' ά-
πλώσει τή φτερά και σιγά σιγά
ύψανεται προς τόν ουρανό, ο
πατέρας του κι' οι νέοι με θαυ-
μασμό, άνάμυχο με φόβο, τόν
κατάζουν. Ο νέος όλο κι' άνε-
βαινει προς τόν ήλιο, αλλά εξα-
φάνει ένα άν τή φτερά πάλαι
άρχίζει να πέφτει στο άπειρο. Ο
Ικαρος όλο και πιο γρήγορα
και τέλος τσοκίζεται πάνω στους
βράχους.

Η μουσική τού μπαλέτου αυ-
τού περιορίζεται μονάχο σε μια
ρυθμική συνοδεία 11 κρουστών
όργάνων. Λείπει όλότεια ο όργη-
στρικός πλούτος τών μπαλέτων
τού Μπαίνας, τού Ρίσιγκ Κορ-
σακόφ και τού Στραβίνσκι, ή οι
λεπτερές άρμονίες τού Ντεμπισού,
όπως στο «Πρελούδιον τού Απο-
σπασμένου ένος θάουνο», που κι
αυτό τού χορεύει τόσο έξαίσια ο
Λιφάρ. Ο «Ικαρος» είναι ή
κλασική τραγωδία βαλμένη σε
χορό, όπου ο λυρισμός γίνεται
ένα με τήν άλήθεια. Στόν άρχαιο
μύθο τού Ικαρου, λέει ή Σαζο-
βόνα, «βρίσκομε μιάν άν τή κε-
φαλαϊώδες τάσεις της έποχής
μας, την κατάκτηση τού άέρα.
Απ' τήν άλλη μεριά ή ιδέα της
πτήσης, ιδέα τόσο χαρακτηριστι-
κή της έποχής μας, βρίσκεται
στη βάση τού χορού κ' του κλα-
σικού μπαλέτου. Στο μυθικό
λεϊπόν πρόσωπο τού Ικαρου δι-
ασταυρώνονται ο φιλοδοξία τού
κλασικού μπαλέτου με τή βλε-
πόμενη της σύγχρονης άνθρωπότη-
τας. Χάρη σε μιάν εύθυμη διαί-
σθησή του, ο Λιφάρ διάλεξε για
τού πρώτο άπόλυτο κλασικό μπα-
λέτο τού τόν μυθολογικό ήρωα
που είναι κοντήρα από κάθε
άλλον στην έποχή μας. Κάθε
κλασικό έργο έναρκόμει κάποιο
ανώγειο ιδέα, που άντιπροηγεί
στις πνευματικές άνάγκες και τις
βλέψεις τών σύγχρονων άνθρώ-
πων, κι' έτσι διατηρεί τή δύναμη
του έπί αιώνας. Οι τραγωδίες τού
Σοφοκλή, έκόμα και σήμερα μάς
συγκινούν σά να ήταν γραμμέ-
νες σ' άσύγχρονους, μάς γιά άντα-
σκέψεις κι' άνησυχίες.

Ο Λιφάρ, που όποιαρμίζει
τήν άρραυμένη πλευρά τών ήρώ-
ν του, έφτασε να δώσει στον

Τό έρωτικό στοιχείο όλο και
λιγότερο ρόλο άρχισε να παίζει
νορογραφία τού Λιφάρ. Τά
κοσμολογικά άρραυμένα θέματα
δέν ένέπνευσαν τά τελευταία
χρόνια. Ο μύθος τού Προμη-
θέας, ένας άν τούς άραϊότερους
τού άνθρώπινου γένους, δέν τόν
άσυγκίνητο. Ο Λιφάρ ζή-
τησε να δώσει μια χορευτική έρ-
μηνεία της μουσικής τού Μπετό-
βεν. Δέν άργησε όμως να αί-
σθανθεί ότι όριμισμένο ρυθμικό
τού Προμηθέου τού Μπετόβεν
δέν ήταν άπόλυτα κατάλληλο
για να έκφράσουν τις δικές τής
άντλήσεις και γιά ν' άποφύγει
μιάν έρροσύλια δέν έδωκε χορευ-
τική έκφραση σε μερικά κομμά-
τια της παρτιτούρας, θυσιάζον-
τας μέρος τών άρχικών τών σχέ-
διων. Άργισε πιά να καταλα-
βαίνει ο Λιφάρ ότι ή μουσική δέν
έξυπηρετεί πάντα τούς σκοπούς
τού χορογράφου κι' ότι συχνά γί-
νεται έμπόδιο για μια πραγματι-
κή δημιουργία στο χορό. (Ο Λι-
φάρ μιλάει βέβαια σά χορογρά-
φος και όχι σά συνθέτης. Άκρι-
βώς τού άντίθετο συμβαίνει με τόν
Στραβίνσκι, που σά «Χρονικά
της Ζωής» του, πρώτο τόμο, βρι-
σκει ότι ο Νιζίνσκι στή χορογρα-
φία του τού «Sacre du Printemps»
δέν άπόρροσε να έκφρασει με τού
χορό τήν ουσία τού έργου αυ-
τού).

Τό θαυμασίο της βιβλίο «Η
ζωή τού χορού» (Παρίσι 1937) ή
Τζούλια Σαζοβόνα άφιερώνει με-
ρικά κεφάλαια για τόν Λιφάρ
και τις τελευταίες ιδέες του, που
έκπρωσάονται από τόν «Ικα-
ρος», έργο που πρωτοδόθηκε στην
όπερα τού Παρισιού τόν 1907
και μόλις φέτος στις 21
Οκτωβρίου 1938 είχε τήν πρώτη
του στην Άμερική με χορογράφο
και χορευτή τόν ίδιο τόν Λιφάρ.
Τό θέμα τού μπαλέτου αυτό
έμπνευστηκε από τόν γνωστό άρ-
χικό έλληικό μύθο τού Ικαρου
που προσπαθώσε να πετάξει με
τά φτερά που έφαικασε γι' αυτόν
ο πατέρας τού Δαίδαλος. Ο Ι-
καρος πέταξε τόσο ψηλά, ώστε
οι άχίντες τού ήλιου έλώωσαν τή
κέρινα φτερά του, ριχνόντας τόν
ζανά τή γή.

Όταν άνοιγει ή αύλαία βλέπο-
με μερικούς νέους να παίζουν
και να γυμνάζονται σε μια ρεα-
λιστικά κοντά τού θάλασσας που φαί-
νεται στο βάθος, Μπαίνας ο Δαί-
δαλος κρατώντας τή φτερά πού
μόλις έχει άποικειωσει. Ο νεα-
ροί άθλητές τόν κοροϊδεύουν για
τήν έφεύρεσή του. Σε λίγο κάνει
τήν έμφάνισή του ο Ικαρός με
έθουσαίεται με τήν ιδέα να πε-
τάξει. Ένώ οι άλλοι νέοι χαριεν-
τίζονται, ο Ικαρος πιάνει ένα
περιστεράκι με τή δάχτυλα του
και προσπαθεί να βρει τού μουστί-
κό χάρη τού όποιον πετάν στον ά-
έρα τή πουλιά. Ο Δαίδαλος το-
ποθετεί τή φτερά στην άρχή τού
Ικαρου, που προσπαθεί να πε-
τάξει, δίχως έπιτυχία όμως. Ο
Δαίδαλος τώρα βιάζει τού γιού
του και τού ζητά να κάνει δυο
μπαί για να πετάξει. Τή φορά
αυτή ο Ικαρος καταφέρνει ν' ά-
πλώσει τή φτερά και σιγά σιγά
ύψανεται προς τόν ουρανό, ο
πατέρας του κι' οι νέοι με θαυ-
μασμό, άνάμυχο με φόβο, τόν
κατάζουν. Ο νέος όλο κι' άνε-
βαινει προς τόν ήλιο, αλλά εξα-
φάνει ένα άν τή φτερά πάλαι
άρχίζει να πέφτει στο άπειρο. Ο
Ικαρος όλο και πιο γρήγορα
και τέλος τσοκίζεται πάνω στους
βράχους.

«Α ν τ ρ α τόν κύριο ρόλο, άκρι-
βώς όπως τόν είχε και στο άρ-
χικό κλασικό μπαλέτο, ρόλο
πιά τόν έλασε σιγά σιγά στο δι-
αστήμα της ρομαντικής περιό-
δου, για να ύποσκελισθεί από τή
γυναικία που έγινε τού κέντρο της
βαρμιαίας στο μπαλέτο.

Όπως λέει ο Πάβ Βαλαρό, «ή
μυθική χορού κατοικεί μέσα
στον Λιφάρ. Ξαίρει, και τή ζοί-
ρει με όλο του τού είναι, «πώς
ο χορός δέν είναι τίποτε άλλο πα-
ρά ή πτήση της άνθρώπινης
δράσης, μια γενικευμένη πτήση
της δράσης τών ζωντανών όπαρ-
ξών. Γι' αυτό ο Λιφάρ συλλαμ-
βάνει τήν τέχνη του, όπως ο ποι-
ητής συλλαμβάνει τή δική του.
Όπως τόσο έξαίσια α τή άπο-
δειξει στον «Ικαρο» του, μπορεί
να χτίσει ένα όλοκληρο μπαλέτο,
άποικειωτικό και μόνο πάνω
στο μυθικό, να φτιάξει κι' έγώ
δέν έαίρω τή άπόλυτο ποίημα
που παίρνει σάρκα και όστά άν'
τού δικού του σώμα, δίχως να χεί
μόλις έχει άποικειωσει. Ο νεα-
ροί άθλητές τόν κοροϊδεύουν για
τήν έφεύρεσή του. Σε λίγο κάνει
τήν έμφάνισή του ο Ικαρός με
έθουσαίεται με τήν ιδέα να πε-
τάξει. Ένώ οι άλλοι νέοι χαριεν-
τίζονται, ο Ικαρος πιάνει ένα
περιστεράκι με τή δάχτυλα του
και προσπαθεί να βρει τού μουστί-
κό χάρη τού όποιον πετάν στον ά-
έρα τή πουλιά. Ο Δαίδαλος το-
ποθετεί τή φτερά στην άρχή τού
Ικαρου, που προσπαθεί να πε-
τάξει, δίχως έπιτυχία όμως. Ο
Δαίδαλος τώρα βιάζει τού γιού
του και τού ζητά να κάνει δυο
μπαί για να πετάξει. Τή φορά
αυτή ο Ικαρος καταφέρνει ν' ά-
πλώσει τή φτερά και σιγά σιγά
ύψανεται προς τόν ουρανό, ο
πατέρας του κι' οι νέοι με θαυ-
μασμό, άνάμυχο με φόβο, τόν
κατάζουν. Ο νέος όλο κι' άνε-
βαινει προς τόν ήλιο, αλλά εξα-
φάνει ένα άν τή φτερά πάλαι
άρχίζει να πέφτει στο άπειρο. Ο
Ικαρος όλο και πιο γρήγορα
και τέλος τσοκίζεται πάνω στους
βράχους.

Πιο πρόσφατα μπαλέτα τού
Λιφάρ είναι ο «Δαυίδ Οριαμβου-
τ» με μουσική τού Ντεμπισού
και τού Μουσοργκσκι, «άνορη-
στραμεί άν τόν Βιττόριο Ριέτι,
και σκημικά τού Φερνάν Λεζέ. Η
πρώτη τού μπαλέτου αυτό δό-
θηκε στο θέατρο τού Διεθνούς
Όίκου τών Φοιτητών τού Παρισι
στις 15 Δεκεμβρίου 1936. Έπίσης
ο «Μέγας Άλέξανδρος» με μου-
σική τού Φίλιπ Γκωμπέρ και σκη-
μικά τού Π. Ρ. Λάρτ δόθηκε για
πρώτη φορά στην «Όπερα τού
Παρισιού στις 21 1ουλιού 1937.

Θά έπιθυμούσα ν' άναλύσω και
όλα τ' άλλα μπαλέτα που δόθη-
καν τόν τελευταίον καιρό στο Με-
τροπόλιταν της Νέας Υόρκης, γι-
νατί ίσως πολλοί άτ' τους άνα-
γνώστες μου δε θά είχαν τήν εύ-
καιρία να δούν τά έργα αυτά
είτε στην άρχική τού μορφή
είτε στην έναοξωσαναμένη τους
έκδοση. Μιά τέτοια άνάλυση
αναγκαστικά θα μάς ήγαυαι στο
περσιόστο, και μετ' όριμιστά ότι
περσιόστορη σημάσια έχει νά έ-
ξετάζουμε και μελετάμε τά έρ-
γα εκείνα, όπως τού Μασσενέ και
κυρίως τού Λιφάρ που άνοιγουν
καινούργιους δρόμους στην Τέ-
χνη. Βλέποντας τού μπαλέτο αυ-
τό στο Μετροπόλιταν, μετ' ήλθε
στο νού ή μουσική πού έγραψε ο
Μητροπόλιταν γιά τήν «Ηλέκτρα»
τού Σοφοκλή, μουσική στην ό-
ποια τού ρυθμικό στοιχείο παίζει
σπουδαίοτα ρόλο. Ίσως ή συ-
σχετική αυτή να μην έχει τόν τό-
νο της στή μελέτη τούτη, γιατί
ο Λιφάρ έπιζητεί να άποικειωεί
τού χορό σχεδόν όλότεια άν' τή
μουσική (μάλλον όμως από τή
μελωδία και τήν άρμονία θά έ-
πνεσε να πούμε, γιατί τού ρυθμ-
ικό στοιχείο έξοκωλοθεύει να φεί-
σεται), αλλά και τού δύσκολο
έργο πού έγινε ν' άντιμετωπίσει
ο δικός μας μετέστροφος γράφοντας
τή μουσική για μιάν άρχαία τρα-
γωδία, βλέπομε ότι χειρίστηκε
τού ζήτημα τού χορού και της
μουσικής συνοδείας σύμφωνα με
τις ίδιες άντλήσεις που έχει ο
μεγαλύτερος χορευτής και χο-
ρογράφος τής έποχής μας.

Τό έρωτικό στοιχείο όλο και
λιγότερο ρόλο άρχισε να παίζει
νορογραφία τού Λιφάρ. Τά
κοσμολογικά άρραυμένα θέματα
δέν ένέπνευσαν τά τελευταία
χρόνια. Ο μύθος τού Προμη-
θέας, ένας άν τούς άραϊότερους
τού άνθρώπινου γένους, δέν τόν
άσυγκίνητο. Ο Λιφάρ ζή-
τησε να δώσει μια χορευτική έρ-
μηνεία της μουσικής τού Μπετό-
βεν. Δέν άργησε όμως να αί-
σθανθεί ότι όριμισμένο ρυθμικό
τού Προμηθέου τού Μπετόβεν
δέν ήταν άπόλυτα κατάλληλο
για να έκφράσουν τις δικές τής
άντλήσεις και γιά ν' άποφύγει
μιάν έρροσύλια δέν έδωκε χορευ-
τική έκφραση σε μερικά κομμά-
τια της παρτιτούρας, θυσιάζον-
τας μέρος τών

ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΑΛΑΙΝ ΦΟΥΡΝΙΕ

Του Γκαμπριέλ Μαρσέλ

Τούτες τις μέρες κλείνουν είκοσι...

για πραγματικότητα. Όχι, ο συγγραφέας...

«Είμαι φορές — γράφει ο Ζάκ Ριτιέ — που δε μπορώ να δωξώ την έντυση...

«Ο τελευταίος τούτος, γράφει ο Ζάκ Ριτιέ, όχι μονάχα με τα γραφόμενά του...

Για όλους κείνους που η σημερινή καταγίδια δεν τους αδύνατο...

Στο σημείο τούτου, πρώτα που πολύ συχνά κάνει ο Ζάκ Ριτιέ, μάς φανερώνει...

Πιότερο ακόμα κι απ' τον «Grand Meaulnes», η, τουλάχιστον, από εσωτερικά...

Για το λόγο τούτου μου φαίνεται επιτακτικό, τουλάχιστον προσωρινά, να περάσω από κάποιον ελεγχο...

«Αυτή η Χώρα, η δίχως όνομα, γράφει κι ο Ζάκ Ριτιέ, στην εισαγωγή του στα «Θαύματα»...

Αυτά οι μεγάλοι νεκροί, αυτοί οι μεγάλοι ζωντανοί του περισημένου πολέμου...

Γ. ΚΑΓΙΑ: "ΤΙΜΟΝΙ ΣΤΟΝ ΕΡΩΤΑ," Β. ΘΙΑΣΟΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ - ΘΕΑΤΡΟ ΑΛΙΚΗΣ

του κ. Σωκρ. Καραντινού

Ο κ. Καγιας, ύστερα απ' την πρώτη επίσημη εμφάνισή του...

Βέβαια ξέρω για τη θεωρία της υπερβολής. Όμως υπερβολή εις βάρος της λογικής...

Το έργο αυτό του κ. Καγια είναι άσυνήθιστα καλλίτερο από το πρώτο του που ήταν, νομίζω, δολέπια αποτυχημένο...

Το «Τιμόνι στον έρωτα» είναι μια ελαφριά κωμωδία με ανάλογο πρὸς το είδος μύθο, ανάλογο διάλογο...

Μέσα σ' όλο το έργο, μία σκηνή που ήταν η πιο πνευματική νομίζω...

Μέσα σ' όλο το έργο, μία σκηνή που ήταν η πιο πνευματική νομίζω...

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, Οκτώβριος. Ο γνωστός έκδοτικός οίκος της Νέας Υόρκης...

Η Ακαδημία των Αμερικανών Ποιητών έδωσε στο ποίημα που βραβεύθηκε...

Η επιτροπή, που αποτελούνταν από τους Γουίλλιαμ Ρόουζ Μπεντ...

Αναγγέλλομαι ήδη τα βιβλία που θα κυκλοφορήσουν από τον Οκτώβριο...

ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΝΤΕΝΙ ΑΜΙΕΛ ΕΝΑΣ ΓΝΩΣΤΟΣ ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Τα Ο κ. Αλέκου Μ. Λιδωρίκη

Στόν Ντενι Άμιελ δεν κρύβεται κανένα μυστήριο, καμιά βαρύτερη ανησυχία. Είναι ο καλός και αξίος συγγραφέας του «Βουλεβάρτου»...

Χαρωπό στο σαλονάκι του Άμιελ. Άλλα κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

—Δεν έδωσα μονάχα — μου έζηγυι — έργα Παρισινά, όπως πιστεύετε...

—Αλλά κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

—Αλλά κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

—Αλλά κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

—Αλλά κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

—Αλλά κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

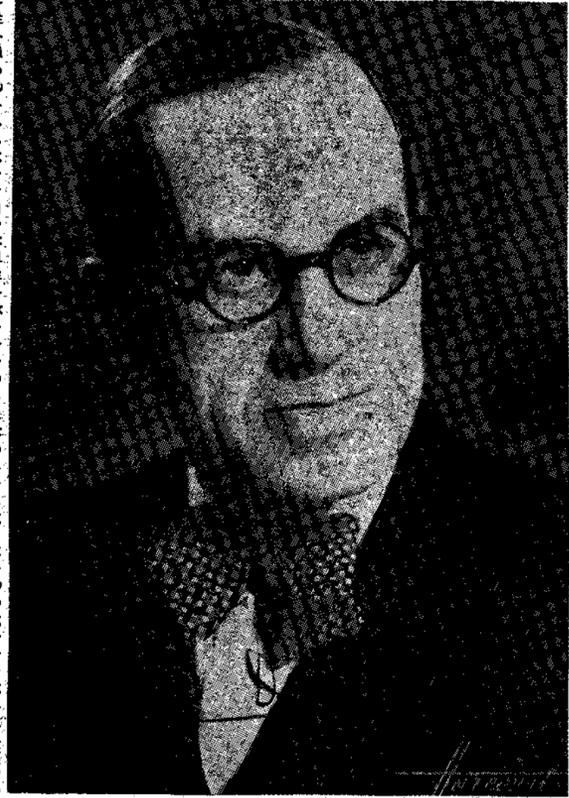
Ο Κ ΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ «ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ» Του κ. Αλέξη Σολωμού

Ένα απ' τα μεγάλα κεφάλια που έργαστηκαν πίσω απ' τις κινηματογραφικές μηχανές...

Νταν η τρίτη φορά που καταπιάνεται ο κινηματογράφος με το μυστήριο του Ντοστογιέφσκυ...

Στα 1924 η 25 πρωτογεννήθηκε τ' όνομά του. Είναι γερμανικό, μα ξέρουμε πως ο φόν Στέρνμπεργκ...

—Αλλά κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

Μία τελευταία φωτογραφία του Ντενι Άμιελ...

Ο Σέρς Λιφόρ στο μπαλέτο ο «Κίρκος»...

—Αλλά κομμένα από το περιβόλι του κι άλλα που τρέφει η κόρη του...

Διήγημα του κ. Β. Α. Καζαντζή

ΡΑΪΝΕΡ ΜΑΡΙΑ ΡΙΑΚΕ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ Σ' ΕΝΑ ΝΕΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Μετάφρ. του κ. Γιάννη Γ. Ψακλιανάκη

Εξιστόταν ξεπλωμένες κάτω από το πέδιλο, το μενιδικό πέδιλο μέσα ο αυτό το άπειρο δάσος των ελάτων...

Πολλά είναι τα κλισιόματα του ελάτη του 'Αγέρα, κι αυτό το σκοροβόλομα είναι ένα απ' τα κλισιόματα...

(Εκτύπωσ. της β. 'Αστ. Στραφου)

Και τότε κάνει τον 'Αττίλα και ακαθάρει οπτικά και δέντρο και σαρτά και πότε γίνεται Κασάνδος...

Οπως συμβαίνει κομμάτι φορά ε άγερμα ν' απευσιάζει από ένα μέρο...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

—'Α! Δεν σ'αξ ικανοποιεί ή άπάντησ;... Άρεσται... Άρεσται...

ΜΕ ΤΟΝ ΝΤΕΝΙ ΑΜΙΕΛ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7)

Λες περιπτώσεις που δημιουργού...
πλήρη δράματα, μπουλον γά...
καπιτυθούσε στον πιο υψώτερο...
βαθμό, μόνο στη μοναξιά της έ...

Όσο το άναρχητοίσε με άγνω...
λα που συγκαταίχθη κάποια εδω...
λα παλιά και δεν είχε τό άρρως...
να ύποπτε άδσκαδενά το όλοκλη...

Λομο ποσότητα. Μας ένδισφέρει...
η ποιότη. Άντι να φέρνομε...
στον κόσμο άρδρα νέα πρόστα...
πού αύριο θα πεινούσ και θα ά...

Δεν έχω διαδίστη την προηγο...
υμένη συλλογή του κ. Βάσου Κυβέ...
λου — «Κάποιος άρδς, κάποιος λ...
για να είμαι σε θέση να ά...

να, τον Ιβο. Άλλά, ακόμα πσ εν...
διαφορό είναι το ότι ά συγγρά...
σε δεν έπιχειρεί να μάς περιγρά...
ψει τον ήρωά του έξωτερικά, να...

—Και είδικά για τη Γαλλία —...
τόν ρωτώ — τι έχετε να πείτε;...
Πώς είδατε, πώς βλέπετε τα τε...
λευταία χρόνια της ζωής της;...
—«Ω! η Γαλλία... — άπανταίε...

Πόσο άλλαξε κι αυτή. Πριν άπ...
τό 1914 ήταν η ζωή ένα θαυμά...
σιο τραγούδι, ως ήτανε φαντα...
σμοί και για πολλούς άλλους λό...
γούς. Οι διεκδικήσεις, αυτές οι...

—Και στη Γαλλία ποιοι θα μ...
πορούσαν να το παίζον;...
— Άπό γυναικεί, η Γκαμπριέ...
Μορλα και η Βαλεντίν Τσεϊέ...
θούνα οι χάρως, δεν ήσανε τότε...

—Τοτε, λοιπόν;...
—Νομίζετε πώς είναι εδκόλο να...
έχετε όποιους θέλετε για την ά...
πόδοση του έργου σας; Ύπαρ...
ξί γυναικεί και δεν είναι δια...
θέσιμος —λόγω των συμβολαίων...

—Ο κινητογράφος σάς ένδι...
αφέρει καθόλου;...
—Ήρώς το παρόν δεν τον κιν...
ήσασα... Νομίζω πώς δεν έφτασε...
τό ύψος του. Θά φταίει την ή...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

—«Αν τη συζήτηση αυτή μετα...
πλάσει γρήγορα σε κάτι άλλο...
πού, άπρόσπασ, φτάνει στο του...
του συγγραφέα: στην ευτυχία...
του ανθρώπου. Στο έρωτήμα μου...

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΘΕΡΠΙΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

— Νέα βιβλία

ΤΙΜΟΥ ΜΑΛΛΑΝΟΥ: «Ρόδα θαλάσσι...
α, σφ. 80, σελ. 12.
ΠΕΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ:
ΦΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ: «Ο Ρασού...
γισ», διηγήματα, σφ. 80, σελ. 140...

— Περιοδικά
«ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ», δεκαήμερο λογο...
τεχνικό βιβλίο της Πέρας Πέ...
ρος, Άθήνα, Εκδόσεις Πέρας, 1939...

— Βασιλικό θέατρο
Στό θέατρο έγινε την περασμή...
Τρίτη η πανηγυρική επανάληψη της «Η...

— Θέατρο Μαρτίκας Κοτοπούλη
Στό θέατρο «Εξέ» έξεκομίσθη...
η παραγωγή του «Εξέ» λιλίχτι χωρίς...

— Μία σειρά διαλέξεων
Την περασμή Τετάρτη, 25 Οκτωβρίου...
ή άρον 7 μ. η, στην αίθουσα της Α...

κ. Στέφανο Μουραβιτίου—Παπαδό...
φιλολογική σημειώματα, παρακο...
σμού, πινυρία κίς και καλλιτεχνική...

— Μηνιαίοι δελτίοι
«ΜΗΝΙΑΙΟΙ ΔΕΛΤΙΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ...
ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΡΟΣΕΚΟΠΩΝ», διευθ...
κίς Κίρκας Φραγκοπούλου, Πειραιάς...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

— Άλληλογραφία
ΑΙΜΑΝΙΔΗΝ—Και τό ένω σημε...
ριος ποιήματα δεν μάς ικανοποίη...

ΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,
ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΨΟΥΝ:
«ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ»,
ΤΟΥ Κ. Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑ

ΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,
ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΨΟΥΝ:
«ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ»,
ΤΟΥ Κ. Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑ

ΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,
ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΨΟΥΝ:
«ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ»,
ΤΟΥ Κ. Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑ

Η ΦΡΟΥΡΑ ΣΤΙΣ ΑΛΠΕΙΣ

Στά 1914, οι κλειδώσεις του γαλλικού στρατού ήσαν οι κυνηγοί. Άλπινιστές, Σκαρφαλωμένοι πάνω στα Βόσγια όρηγωναν με τις εμπρηστικές των όβιδες των 65 τις έλατοσκεπασμένες πλαγιές αυτού του βουνού που έβλεπον κατά τη Γερμανία. Από κει ξεπόλυσαν νικηφόρες επιθέσεις στο Λένζ και το Χαρτομαν - Βαϊλερκοφ, κρατώντας γερνά τις κορφές, φυλάγοντας τα παρατηρητήρια που μπορούσαν να παρακολούθησαν τις κινήσεις του έχθρου. Μαζί τους εξόρμησαν και τα συντάγματα του όρειβατικού πεζικού κ' η βοήθεια που τους πρόσφεραν δεν ήταν αξία για καταφρόνια. Το ίδιο και τώρα, στο άρχινημα του πολέμου του 1939, δεν παραξενεύεται κανένας καθώς συναντάει μερικά στοιχεία απ' το θαυμάσιον εκείνο στρατό με τους κυνηγούς και τους πεζούς. Απ' τον κάμπο μέχρι τις κορφές σποδός καταυλισμού των χωριών, στα χάνια, σε κάθε οχυρωμένη θέση ξεφυτρώνει για μια στιγμή ο ταγματάρχης του πεζικού ή των Άλπινιστών:

-Στις θέσεις σας.
Κι' όλοι στυλώνουν το κορμί τους, στέκονται αλόγιστοι με το χέρι στο μπερέ.

Τι στρατεύμα. Θεέ μου. Κάθε γωνιά της Γαλλίας αντιπροσωπεύεται. Αμέτρητα τα μουλάρια κ' οι σκύλοι που σέρνουν Έλκυθρα ή χρησιμεύουν για σύνδεσμοι. Κι' οι καταρράχτες που κυλούν προς το Ροδανό φέρνουν στους άνδρους του κάμπου τον αντίλαλο του άγωνα που κενάει οι Άλπινιστές, ύστερ απ' τον τελευταίο πόλεμο, για να σώσουν την τιμή του Σώματος. Δηλαδή, το χρώμα της στολής και το πηλίκιο.

Οι κυνηγοί μπήκαν επί κεφαλής σ' αυτό τον άγωνα στα 1918. Το βουνό έχει μια ξεχωριστή ψυχή. Πολλοί στρατιώτες από πεδινούς τόπους αποσπάστηκαν στους κυνηγούς και γι' αυτό το λόγο άρχισε να χάνεται σιγά σιγά ο όρεινός χαρακτήρας του Σώματος. Δεν διατηρούσαν τίποτα άλλο απ' την παράδοση έξω απ' το σκούρο μπλάβο κοστούμι τους, τα γαλόνια τους που μοιάζουν με Υ άναποδογυρισμένο και το περπάτημά τους που είναι πιο γρήγορο απ' το πεζικού. Κάποια φήμη για ένοποίηση κυκλοφορούσε κι' έλεγαν πως θα τους έντυναν στο χακί, καθώς και τους άλλους. Η διαμαρτυρία των κυνηγών ανέβηκε όλα τα σκαλιά της στρατιωτικής ιεραρχίας κ' ήταν τόσο συγκινητική, που εξουδετέρωσαν όλες τις αντίθεσεις. Αποτέλεσμα ήταν πως και το πεζικό των Άλπεων κι' οι κυνηγοί, εξακολουθούσαν να χουν μπλέ στη στολή τους. Θα μπορούσαν, λοιπόν, να κάνουν παρελάσεις περπατώντας με το ιδιαίτερό τους βήμα και να θυμίζουν το 1845, τότες που με άρχηγό το συνταγματάρχη Μοντανιάκ τετρακάσιοι πενήντα απ' αυτούς φκοτώθηκαν ίσαμε τον τελευταίο για να μην πιαστούν από τρεις χιλιάδες Άραβες. Θα εξακολουθούσαν ακόμα να υπάρχουν διοικητικά σαν λόχοι κι' όχι σαν συντάγματα. Και τη σημαία τους θα την είχε, σαν και πρώτα, ο λόχος που θα κυρίευε την τελευταία σημαία του έχθρου.

Πού βρισκόμαστε; Λίγο ένδιαφέρει. Σε μιάν απ' τις τόσες λαγκαδιές που βρισκονται ανάμεσα στις κορφές και στον κάμπο του Ροδανού. Τ' αυτοκίνητο κυλάει δίπλα στους καταρράχτες που

παγώνουν το χειμώνα. Τα περάσματα που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας στρατός στις Άλπεις, είναι πολύ λίγα και καθόλου διαφορετικά μεταξύ τους, εκτός απ' όσα βρίσκονται στο νότο. Γι' αυτά τα περάσματα, λοιπόν, γίνεται όλη η φασαρία γιατί οι ψηλές κορφές κι' οι απότομες πλαγιές δεν έχουν ανάγκη από υπεράσπιση. Πρέπει όμως να εξασφαλιστούν τα περάσματα από κάθε εισβολή, να καρφωθεί ο εισβολέας στη θέση του απ' τη φρουρά μέχρι να φτάσουν οι απαραίτητες ενισχύσεις για να τον άπωθήσουν και να τον εκμηδενίσουν.

Τά σπουδαία, λοιπόν, που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, είναι τούτες οι θέσεις επαγρύπνησης, τούτες οι φωλιές των πολυβόλων, οι εγκαταστημένες στις κορφές άπανά, τούτες οι απότομες λογκαδιές. Σ' όλα τούτα τα σημεία είναι σκορπισμένες δεκάδες - δεκάδες οι υπερασπιστές, που η δράση τους εξαρτάται σχεδόν όλοτελα απ' την πρωτοβουλία του κάθε άποσπασματάρχη. Ταξιδεύοντας με αυτοκίνητο, όσο αυτό είναι μπορετό, και συνεχίζοντας ύστερα το δρόμο του με τα πόδια κάποιοι συνταγματάρχης, που περπατούσε τέσσερις ώρες τη μέρα, μάς είπε, πως για να επιθεωρεί όλες τούτες τις μικρές άμυντικές μονάδες δεν του φτάνουν ούτε τρεις βδομάδες. Κι' είναι πραγματικά αμέτρητα τα μικροσκοπικά έργα τα σκόρπια πάνω στα ύψώματα των Άλπεων, σε μέτωπο εκατό χιλιόμετρα μάκρος. Σε κάθε σημείο που ένας δρόμος διασταρώνεται με τη σιδηροδρομική γραμμή και που ο επιδρομέας θα είχε ανάγκη να χρησιμοποιήσει τραίνα και καμιόνια, βρισκονται όγκωδη άμυντικά οχυρώματα, κατασκευασμένα πριν κάμποσα χρόνια. Άερισμένα, έφοδιασμένα, όπλισμένα ως τα δόντια, έχοντας στη διάθεσή τους όλες

τις τελειοποιήσεις για την παρατήρηση και τη μεταβίβαση πληροφοριών, αποτελούν μια δύναμη άπάνταστη.

Πολιορκημένα, περικυκλωμένα, άποκομμένα απ' τις βάσεις τους, εκτός απ' τις πολέμιστρες για τα πολυβόλα που θα προξενούσαν τρομαχτικές ζημιές στον επιτιθέμενο, τα οχυρά τούτα είναι σχεδόν άπόρητα, χάση στο διπλό, τριπλό και τετραπλό, πολλές φορές, θώρακα που τα προφυλάσσει. Θα μεταβάλλονταν σε νησίδες ζωής αντίστασης και θα χτυπούσαν άδιάκοπα το στρατό που θα τα είχε ξεπεράσει στην έπιθέσή του, προσμένοντας να γίνει η άντεπίθεση. Αυτή είναι η Γραμμή Μαζινό των Άλπεων. Ψηλότερα από δυόμιση γιλιάδες μέτρα, δεν πρόκειται πια παρά για άμπρι άμυντικά, χαμένα μέσα στη φύση, εκεί που τα σκισίματα της γής το επιτρέπουν. Η συντήρηση κι' ο έφοδιασμός τους εξαρτάται κι' απ' τη μορφή του έδάφους κι' απ' την ανριότητα του καιρού. Πάνω στα ψηλώματα τούτα, με το φύσημα του «λομπάρντ» που το χειμώνα παγώνει τα κόκκαλα και σηκώνει το χιόνι σαν σκόνη, χρεάζονται άπάνταστες προφυλάξεις για κάθε οικοδομή, που αλλοιώτικα μπορεί να θαφτεί κάτω απ' το χιόνι.

Το πρώτο πρόβλημα που πρέπει να λυθεί είναι πως θα εξασφαλιστεί όπωσδήποτε ο σωλήνας της σόμπας να μη σκεπαστεί από το χιόνι. Κι' ύστερα είναι το σάωιασμα σε τρόφιμα και σε καύσιμη ύλη, δεκάδες όλόκληρες τόννους για να μη πεθάνουν από την πείνα ή απ' το κρύο οι υπερασπιστές του οχυρού.

Κατά τον Νοέμβρη ή ζωή γίνεται τόσο σκληρή, ώστε στην παραμικρή άχτιδα του ήλιου οι φρουροί μοιράζονται σε δυό μέρη, που το ένα μένει για να φυλάει το οχυρό και το άλλο βγαίνει έξω κυνηγώντας αυτή την ά-

χτιδα, αυτή την ψευδαίσθηση, δηλαδή, του ήλιου.

Βρισκόμαστε σαν μέσα σ' ένα ψηλό άμφιθέατρο. Όλόγυρα τα βουνά άχνίζουν. Πιο κάτω οι έλατοπλαγιές ξεπετιούνται μέσα από την όμίχλη. Πέφτει ψιλό ψιλό χαλάζι. Οι μέρες μικραίνουν. Τα μουλάρια, εκατοστιαριές όλόκληρες, κάνουν τις άπαραίτητες βόλτες, για να σκαρφαλώσουν με εκατό κιλά στην πλάτη το καθένα, σανίδες, πέτρες, γαλίκια, τσιμέντα, σιδερένιες βέργες. Και τραβούν όλα προς ένα σκαμμένο με δυναμίτη που πρόκειται να γίνει οχύρωμα. Πόσα τέτοια άπάρχουν όλόγυρα; Πέντε, δεκά; Ποιός ξέρει. Παντού, όμως, μέσα σε κάθε βράχο μαντεύονται τα παρατηρητήρια, που έξερευνούν άγρυπνα τον όρίζοντα.

Άμυνα γεμάτη μυστήριο, ξεμοναχιασμένη κι' ώστόσο ένωμένη με το κέντρο απ' το τηλέφωνο, τον ασύρματο και όλα τα μέσα που ή έπιστήμη έθεσε στη διάθεση του πολέμου.

Και τώρα άς άνεβούμε άκόμη μερικές εκατοντάδες μέτρα ψηλότερα. Δέντρα δεν υπάρχουν πια. Από πολύ μακριά, από τα ριζά του βουνού άκόμη είκοσι φορές έχει επαναληφθεί ή έρώτηση: περνάμε άκόμα; Θα περάσουμε άλλά σε λίγες μέρες ο δρόμος θα είναι κλεισμένος. Είναι ένας δρόμος πάνω στις Άλπεις λίγο παράξενος όμως, γιατί όδοστρωτής δεν μπορεί σε άκόμα να περάσει. Είναι στραμμένος όσο γίνεται καλύτερα με πλακωτές πέτρες που τα καμιόνια τις έχουν βουλιάξει περνώντας από πάνω τους.

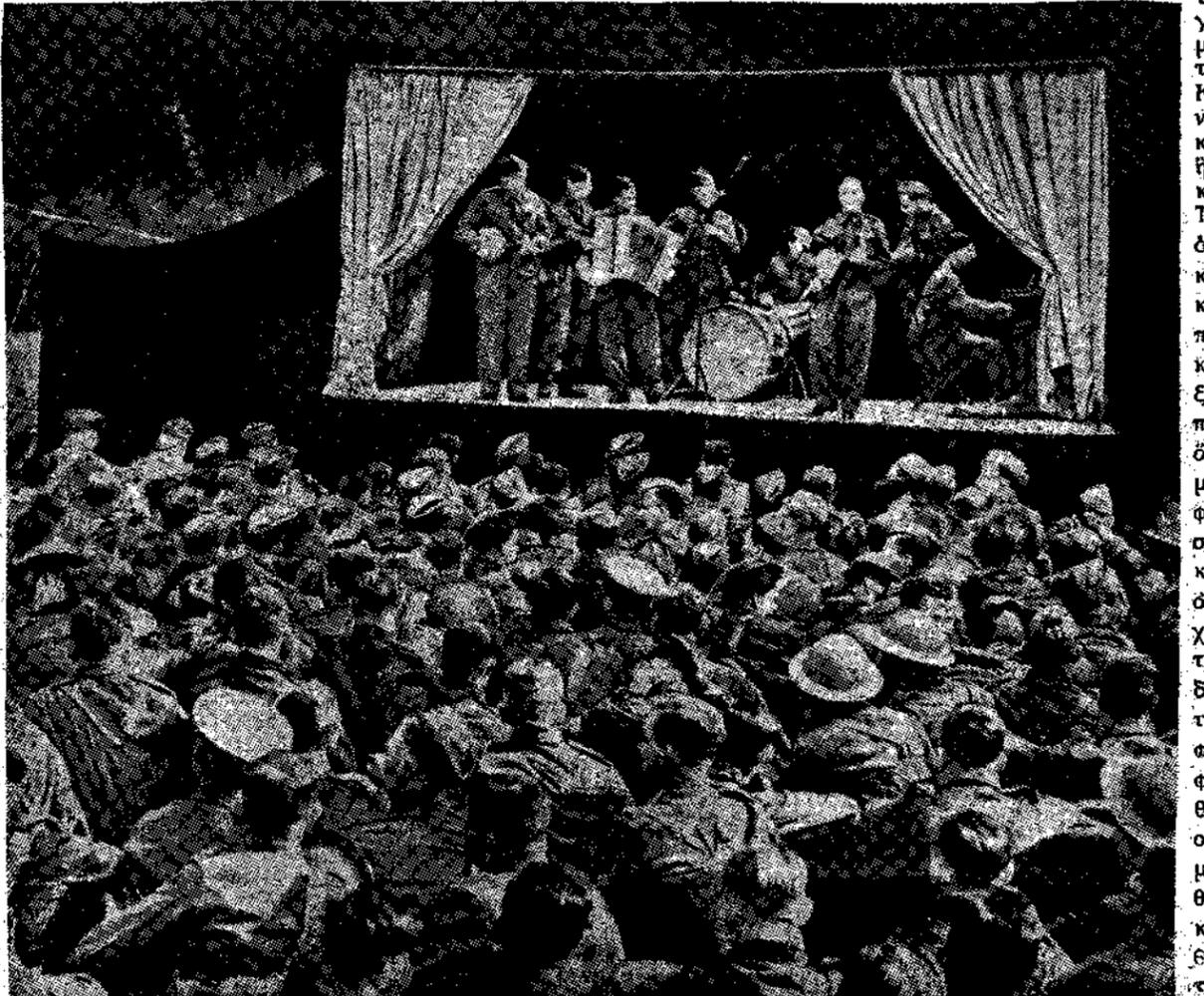
Σε μερικές στροφές ο νεαρός κυνηγός που όδηγεί χρωστάει κάθε στιγμή να δίνει στη μηχανή του όλη της την ένταση για να μπορεί να προωρήσει πάνω στα χαλίκια που υποχωρούν κάτω από την πίεση του αυτοκινήτου. Πίσω από μάς ένα άλλο

αυτοκίνητο κολλάει στο δρόμο. Οι έπιβάτες κατεβαίνουν και το σπρώχνουν. Ύστερα από μια τελευταία προσπάθεια βγαίνουμε πάνω σ' ένα πλάτωμα. Όλόγυρα κυριαρχούν μερικοί πέτρινοι όγκοι όλομαυροί.

Το αυτοκίνητο σταματάει. Μερικοί αξιωματικοί που περιμένουν μάς χαιρετούν. Όλοι τους είναι έφεδροι, κι' άναγνωρίζω τον άνηγό τους που ήταν καθηγητής σε κάποιο παριζιάνικο λύκειο. Έκείνο όμως που παρουσιάζει ίζει πώτερο ενδιαφέρον είναι οι άλπινιστές φαγάροι, που βρισκονται πιο πέρα, όπλισμένοι με μηχανοκίνητες χαμένι ανάμεσα όρσανοί και γής. Στο πρόσταγμα του δεκανέα τους αποδίδουν τιμές, σκληροί, άλύγιστοι, με λαμπρά μάτια. Ο νεαρός συνταγματάρχης τους έπιθεωρεί και τους χαιρετά με τση έπιστημότητα σαν να πρόκειται για όλόκληρο τάγμα που έτοιμάζεται να πέσει στη φωτιά για να κερδίσει τη νίκη με τη θυσία. Περάσαμε τις δυόμιση χιλιάδες μέτρα. Το κρύο είναι τσουχτερό.

Έπειτα από μερικές μέρες θα φτάσει τους δεκά και δεκαπέντε βαθμούς κάτω απ' το μηδέν. Το φυλάκιο, στερημένο από συγκοινωνίες πρέπει να ζήσει με ότι διαθέτει. Στά μέσα του Όχτώβρη ή κατάσταση δεν είναι άκόμη τραγική. Τώρα και κάμποσες μέρες όμως το χιόνι κατεβαίνει και προχτές είχε φτάσει στα δυό χιλιάδες έφτακόσια. Από τη μια μέρα στην άλλη πλησιάζει περισσότερο το φυλάκιο για να το σκεπάσει τελείωτικά. Και τότες θ' άρχίσει ή ζωή του τυφλοπόντικα μέσα στην άσπρη μάζα, ή άπομόνωση πάνω στην κορφή. Τότε πια μονάχα με το σκι μπορεί να κατορθώσει κανείς να έπικοινωνήσει με τον κάμπο, για τον έφοδιασμό σε κρέας και φρέσκα λαχανικά.

Τά πολλά δυστυχήματα πούγιναν σε στρατιώτες χαμένους μέσα στο χιόνι στην προσπάθειά τους να κατέβουν στον κάμπο για προμήθειες, στάθηκαν άφορμή να μην άποφασίζουν εύκολα την έπικίνδυνη αυτή έπιχείρηση. Κι' όταν λείπουν τα νέα ή μοναδική συζήτηση μέρ' στο φυλάκιο είναι για τον καιρό, χιονίζει ή όχι; Χιονίζει πολύ ή λίγο; Το κρύο είναι ή δεν είναι όποφερτό; Το φοβερότερο από όλα είναι ή όμίχλη που σαβανώνει το φυλάκιο δυό και τρεις μέρες συνέχεια και οι χιονοστρόβιλοι που χτυπούν όποιον βρεθεί έξω μ' ένα κύμα χαλαζιού που πληγώνει, ξεσκίζει και ματώνει το πρόσωπο. Το θαυμαστότερο είναι πως μ' όλα αυτά οι κυνηγοί έχουν θαυμάσια στην ύγείά τους. Τρεις φορές καλύτερα παρά μέσα στον στρατώνα σύμφωνα με τις ιατρικές στατιστικές και όλοι τους αξιωματικοί και στρατιώτες, έχουν την ίδια θέληση να υπερέθισουν συνεχίζοντας τις παρεδόσεις εκείνης που έκαναν πάντα τον στρατό των Άλπεων έπιφορο και έτοιμο να ριχτεί στη φωτιά της νίκης. Ποιός ξέρει πού θα πολεμήσει αύριο ο στρατός αυτός, που σήμερα φυλάει ένα μέτωπο γωής έχθρου. Η πειθαρχία και ή φλόγα τους μιλούν καθαρά για το τι θα κάνουν σάν έδοθει ή ώρα να βρεθούν κατόντικρο στον έχθρο.

Ήλιόγειο κονσέρβο Άγγλων στρατιωτών στο μέτωπο.